

Investeren in leren in de praktijk

Joke van Alten in zeven topics

Leren in bedrijf - zo heeft Joke van Alten haar onderneming genoemd, waarmee ze in 2004 startte. 'Leren in bedrijf, dat b n ik,' zegt ze, als we elkaar spreken op een donkere wintermiddag, met warme thee en kaarsjes op tafel. 'Leren is de rode draad in mijn werk en mijn leven. Leren door samenwerken, het eigen werk als startpunt van leren nemen en het ontwikkelen van nieuwe kennis. Onderzoeken wat er is en wat anders kan.' Joke vertelt er vol vuur over. De thee wordt langzaam koud...

Ans Grotendorst *

■ Samenwerking werkveld-onderwijs

'Of een student een bekwame beroepsbeoefenaar wordt, een belevende vakvrouw of vakman, dat staat of valt met de wijze waarop werkveld en beroepsopleiding samenwerken. Hoe beter zij samen in staat zijn van de werkplek een krachtige leeromgeving te maken en het onderwijs op school daarop af te stemmen, hoe meer iedereen daarvan profiteert – uiteindelijk ook de cliënt waar we het allemaal voor doen! Dat betekent: samen nadenken over de inrichting van de beroepspraktijkvorming, over de inhoud van het curriculum en over het begeleiden en beoordelen van studenten.'

'Het werkveld staat voor mij centraal. Er zijn veel nieuwe ontwikkelingen, waar zorgverleners op voorbereid moeten zijn. Dan is snelle actualisering van de opleiding nodig. Een voorbeeld: kleinschalig wonen voor mensen met dementie blijkt een sterk concept. Het is dan van belang dat opleiders en werkveld snel bij elkaar komen en samen dit type zorg een plaats geven in het curriculum. Het intensieve contact tussen werkveld en opleiding voorkomt ook dat studenten een minder wenselijke aanpak of onprofessioneel gedrag gaan overnemen. Ook in dat geval is samen ontwerpen de te bewandelen weg: hoe kunnen we studenten en werkbegeleiders toerusten met een kritische, onderzoekende blik en leren om gesprekken te voeren over de wijze van zorgverlening?'

'Ik bewaar goede herinneringen aan een kijkopdracht die we in het project kleinschalig wonen hebben meegegeven aan studenten en werkbegeleiders. In kleinschalig wonen gaat het om welbevinden, het moet voor bewoners voelen als 'thuis'. De kijkopdracht was: 'Stel dat jij hier woont. Wat voelt als thuis, wat voelt helemaal niet als thuis?' Dat was letterlijk een eye-opener... die bijna als vanzelf leidde tot gesprekken over de verbetering van de praktijk.'

■ Werkbegeleiders

'Werkbegeleiders zijn sleutelfiguren, voor de studenten, voor het werkveld, voor de mbo- en hbo-opleidingen. Hun rol kan moeilijk overschat worden. Mijn motto en inzet is: maak van de werkbegeleider geen restpost, maar een hoofdrol! In de praktijk gaat het helaas vaak nog zo: 'Wie heeft er nog uren over? Oké, dan kan jij mooi

deze studenten begeleiden.' Het komt niet zo vaak voor dat iemand uren over heeft. Zeker de beste beroepsbeoefenaars komen altijd tijd te kort... Toch moeten we juist de besten hebben. Daar pleit ik onophoudelijk voor bij leidinggevenden: kijk nou eens wie het goed doen, wie echt een voorbeeld zijn van goede verzorgenden of verpleegkundigen. Van die mensen kunnen studenten het vak leren! De parels in het vak zijn de beste werkbegeleiders!'

'Bij de SizaDorpgroep in Arnhem, een organisatie voor zorg- en dienstverlening aan mensen met een handicap, werk ik mee aan een project gericht op werkbegeleiders. Doel is dat zij zich ontwikkelen tot belangrijke cultuurdragers en opleiders binnen de organisatie. Een tijdje geleden was men ontevreden over de kwaliteit van stagiaires. Het management zei: 'We wijzen altijd met de beschuldigende vinger naar de opleidingen: dit doen ze niet goed, dat ontbreekt; laten we ook eens de hand in eigen boezem steken en kijken naar wat wij zelf beter kunnen doen. Hoe kunnen wij onze werkbegeleiders inspireren?' Samen met Siza heb ik een inspiratie-leer-doe-dag georganiseerd - die enorm veel energie creëerde. Het werkte als een tierelier. Een mooi voorbeeld, dat aantoont hoe belangrijk het is om aan de arbeidsmarkt in leren te investeren.'

■ EVC

'Erkenning van verworven competenties. Ik zou bijna zeggen: breek me de bek niet open... Een prachtige en kansrijke benadering, die in de afgelopen jaren helemaal is

dichtgetimmerd en platgeregeld. Uitgangspunt van EVC was en is, dat er in het werkveld kanjers van mensen rondlopen, die hun werk professioneel doen – alleen voldoen zij niet aan de formele opleidingseisen. Ze zijn niet officieel gekwalificeerd en hebben geen diploma voor het werk dat zij vakbekwaam uitvoeren. Via een zorgvuldig ingericht traject kan hun bekwaamheid (competentie) worden herkend en erkend zonder dat zij voor lange tijd terugmoeten naar de schoolbanken. Wat wil je nog meer, in tijden van schaarste waarin elk talent telt? Er is een variëteit aan EVC-uitvoerders die volgens vastgestelde kwaliteitseisen de EVC-procedures uitvoeren. De examencommissies van ROC's en hogescholen kunnen op basis van de uitkomsten van deze EVC-procedures diploma's of getuigschriften verstrekken. En daar stagneert de zaak. Door onduidelijkheden in de bekostiging en door angst voor de inspectie. In het mbo geldt EVC als examen, daar ziet de inspectie op toe. Dan zie je dat scholen hun nek niet durven uitsteken, bang als zij zijn om op de vingers getikt te worden en hun onderwijslicentie te verliezen. In plaats dat zij gaan staan voor de goede zaak zeggen zij: het EVC-traject voldoet niet aan onze eisen, we gaan het overdoen. Dan moet de kandidaat alsnog instromen in een formeel leertraject en dan verwordt EVC tot een vrijstellingsregeling. Zo is het niet bedoeld!

'In een project dat ik heb gedaan voor dienstverleners in arbeidsmarktvraagstukken van het Fonds Collectieve Belangen, het FCB, gingen we bij honderd mensen met gemiddeld vijftien jaar werkervaring na hoe hun EVC-traject was verlopen. Wat denk je? Er waren grote verschillen in de mate waarin competenties erkend en dus verzilverd werden; iedere examencommissie hanteert eigen criteria. Je kunt hier rustig spreken van willekeur – met alle negatieve gevolgen van dien voor de kandidaten en het werkveld.'

'Wat ook niet klopt aan de aanpak is dat ervaren mensen langs de lat van beginnende beroepsbeoefenaars worden gelegd. EVC is voor mensen met werkervaring, die kan je toch niet vergelijken met pas afgestudeerden? Voor FCB heb ik een (vervolg)traject ontworpen en begeleid, waarin uit de beroepsprofielen voor jeugdzorg-werker en sociaal-cultureel werker drie standaarden zijn gedestilleerd: gevorderd beginner (net na diplomering) - bekwaame beroepskracht (na een paar jaar werkervaring) – vakvolwassen

Joke van Alten

Foto: beschikbaar gesteld door de geïnterviewde

beroepskracht (ervaren en vakbekwame professional).'

'Deze standaarden zijn door de branches vastgesteld en er worden branche-erkende certificaten aan gekoppeld. Van september 2011 tot januari 2012 hebben we geëxperimenteerd met deze standaarden. De uitkomsten zijn veelbelovend.'

■ Social media

'Social media? Ha, een andere passie van me! Ik ben een fervent gebruiker ervan: Twitter, LinkedIn, bloggen, noem maar op. Ik zet social media ook graag in het werk in. Voor projectteams waarin medewerkers uit verschillende organisaties samenwerken en samen leren werk ik graag met interactieve webomgevingen. Ik bouw als het even kan zelf de digitale omgeving die past bij het project en het gebruik. Ken je Wallwisher? Kijk op www.wallwisher.com. Echt een aanrader. Het is een open omgeving, een 'digitale muur'. Je kunt er van alles op kwijt: berichten, foto's, uitnodigingen, muziek, video's - en dat allemaal zonder ingewikkelde procedures voor registratie.'

'Vaak wordt gezegd dat het zoveel tijd kost, al die social media. Hangt sterk af van de manier waarop je ze gebruikt. Als je de hele dag amechtig alle tweets en posts wilt volgen, ja dan ben je veel tijd kwijt en ben je voortdurend afgeleid. Mijn ervaring is, dat social media ook veel tijd kunnen besparen. Voor een afspraak om een bijeenkomst voor te bereiden of een agenda vast te stellen, ga ik tegenwoordig niet meer op reis: uur heen, drie kwartier vergaderen, uur terug. Geen denken aan. Gaat veel sneller en efficiënter via Skype! Samen werken aan teksten? Via Google docs of Dropbox. En ik kan je vertellen dat een slim gebruik van social media het aantal dagelijkse mails sterk kan terugdringen. Mail, dat is pas echt een tijdvreter....

Ik verzorg ook introducties tot het gebruik van social media, bijvoorbeeld voor beginnende predikanten. Heel bijzonder. Ik laat hen kennismaken met een aantal social media als Facebook en Twitter, en we staan ook stil bij de mogelijke meerwaarde van het gebruik van social media voor predikant en gemeente. Dan kan je denken aan het gebruik van Facebook als extra ondersteuning van het gemeentezijn.'

■ Theologie

'Mijn voorbeeld voor predikanten roept die vraag op natuurlijk: theologie, heb ik daar iets mee? Jazeker, ik heb theologie gestudeerd. Dat maakt de combinatie 'predikanten-social media' bijzonder. In mijn persoonlijk leven is theologie een bron van zingeving en betekenisgeving. De combinatie leren en theologie leidt ook wel een beetje tot beroepsdeformatie, hoor. Ik speel een actieve rol in de oecumenische lekenkerk in mijn woonplaats. Geen kerk in de klassieke betekenis van het woord, eerder kun je spreken over 'ruimtevieringen', bijzondere ontmoetingen in een open space. Muziek, beweging, rituelen, spel en experiment kunnen daar allemaal een plaats in krijgen. We hebben een vaste kern van 40-80 mensen. Iedereen is welkom, uit alle windstreken en van alle leeftijden.'

■ Professionele voeding

'Voor een zelfstandig ondernemer zoals ik is het belangrijk om onderdeel uit te maken van een netwerk van professionals, waaraan je inspiratie en contacten ontleent. En waar je regelmatig wordt gevoed met ervaringen en nieuwe inzichten op je vakgebied. Die netwerken heb ik volop. Een van de belangrijkste daarvan is de Foundation voor Corporate Education, de FCE, een netwerk voor professionalisering op het gebied van leren en ontwikkelen in arbeidsorganisaties. Zie www.corporate-education.com. En ook de NVO2, de beroepsvereniging voor het vakgebied van Human Resource Development. Zie www.nvo2.nl. Bij de FCE ben ik ook betrokken als examiner. Het is zo fijn om mee te kunnen werken aan de introductie van nieuwe talenten in ons vakgebied - en ik leer enorm veel van de portfolio's die de kandidaten presenteren. Zo ervaar ik zelf hoe aantrekkelijk en productief het is als de relatie lerende-begeleider gelijkwaardig en wederkerig is.'

■ Schaatsen, fietsen

'Bewegen, buiten zijn, onderweg zijn. Heerlijk, en voor mij onmisbaar en noodzakelijk. Ik investeer in trainen en verbeteren van mijn techniek. Trainen is voor mij geen corvee. Het is een noodzakelijke voorbereiding op grote tochten, bijvoorbeeld degene die ik maak per fiets. Ik heb gefietst in Frankrijk, Nicaragua, en Costa Rica. Net heb ik een fietsreis geboekt in Kirgizië. De natuur en cultuur van een land beleef je op de fiets zeer direct en intens. Daar is het mij om te doen. Daarnaast ben ik zeer alert op feedback van mijn lichaam, die is zo waardevol en vrijwel feilloos. Daarvan leer ik hoe het met mij is. Laatst was ik nogal moe tijdens het schaatsen. Mijn eerste gedachte was: er is zeker iets mis met mijn schaatsen, niet goed afgesteld of geslepen. Terwijl ik gewoon niet goed in mijn vel zat, niet in balans was. Herkenbaar hè? Als het even niet lekker gaat, zoeken we de oorzaak het eerst buiten onszelf.'

* Over de auteur

Ans Grotendorst is partner van Kessels & Smit The Learning Company en ondernemer van Maliebaan45.

NIEUWS

Gezonde voeding kan helpen bij ADHD

Een gezond dieet kan het gedrag van kinderen met ADHD verbeteren als andere behandelingen en geneesmiddelen tekortschieten. Dat stellen onderzoekers van de Northwestern University Medical School. De onderzoekers bestudeerden verschillende recente wetenschappelijke studies naar het verband tussen voeding en ADHD. Niet alle onderzoeken komen tot dezelfde conclusie. Vandaar dat de onderzoekers voeding zien als alternatieve of tweede aanpak bij de behandeling van ADHD. Daarbij zien de onderzoekers meer heil in een gezond voedingspatroon dan in strikte diëten waarbij bepaalde voedingsmiddelen vermeden moeten worden.

Bron: www.gezondheidsnet.nl

Onderwijsinspectie: 'te weinig lesuren op mbo's'

Een op de vijf mbo-opleidingen biedt studenten te weinig onderwijstijd. Dat blijkt uit een reportage van EenVandaag. In de uitzending komt een rapport van de onderwijsinspectie aan de orde en beklagen mbo-studenten zich over het karige lesaanbod en de kwaliteit. Uit het rapport van de onderwijsinspectie blijkt dat zo'n 2.200 opleidingen onvoldoende les geven en niet aan de wettelijke urennorm van 850 uur per jaar voldoen.

Bron: Een Vandaag

Verpleegkundige moet aangifte doen na aanval patiënt

De vakbond van verplegend personeel, NU '91, vindt dat verpleegkundigen aangifte moeten doen van geweld door psychiatrische patiënten. Maar liefst 67 procent van de verpleegkundigen, artsen en hulpverleners in de psychiatrie heeft de afgelopen vijf jaar te maken gehad met geweld. De vakbond noemt dat 'schokkend'. Een groot deel ondervindt nog steeds ernstige gevolgen op psychisch en lichamelijk vlak. 'We wisten dat het geweld tegen verpleegkundigen een probleem was. Maar dit hoeven ze niet te accepteren', zegt een woordvoerder van NU '91.

Bron: Trouw